

สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี

The Organizational Health of Private Schools Under Udon Thani Provincial Education Office

กิรณา นามืองรักษ์¹, สุนิสา วงศ์อารีย์², พนายุทธ เชยบาล³

Kirana Namuangrak¹, Sunisa Wongaree², Panayuth Choeybal³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹Master of Education Program in Educational Administration, Udon Thani Rajabhat University, Thailand

²Associate Professor in Master of Education Program in Educational Administration, Udon Thani Rajabhat University, Thailand

³Assistant Professor in Master of Education Program in Educational Administration, Udon Thani Rajabhat University, Thailand

Corresponding author. Email: Kirana251188@gmail.com

(Received: January 30, 2024; Revised: March 1, 2024; Accepted: March 10, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 306 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .865 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และด้านการสนับสนุนทรัพยากร อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน; สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

Abstract

The purpose of this research was to study the organization health of private schools under Udon Thani Porvincial Education Office. This was a survey research. The samples were 306 teachers using a simple random sampling method. The tool was a questionnaire. The 5-level estimation scale had a reliability level of .865. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation. The results showed that Corporate Health for Private Schools under Udon Thani Provincial Education Office in overall, was at a highest level almost every aspect. When considering each aspect, it was found that mostly aspects were at a highest level. There were two aspects at a high level, executive Leadership and resource support.

Keywords Organizational Health of Private Schools; Udon Thani Provincial Office of Education

1. บทนำ

สุขภาพองค์กรเป็นสถานภาพของโรงเรียนที่สามารถดำเนินงานในการปฏิบัติภารกิจ สามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ (เสาวนีย์ หาญกล้า, 2560)

การมีสุขภาพองค์กรที่ดีจะสะท้อนให้เห็นถึงความสุขในการทำงานของบุคลากร อันเป็นผลทำให้การดำเนินงานบรรลุ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ความสุขในการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร เพราะความสุขในการทำงานส่งผลต่อ ความสำเร็จขององค์กรและความยั่งยืนขององค์กร (ชวนชม ชินะตั้งกูร และคณะ, 2560)

โรงเรียนเอกชนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ เป็นกำลังสำคัญในอนาคตของประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562) องค์กรที่จะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงานขวัญและกำลังใจ ทรัพยากรในการทำงาน ภาวะผู้นำเชิงวิชาการและคุณธรรมในองค์กร เป็นต้น โดยความรู้สึที่บุคลากรมีต่อองค์กรในลักษณะความพึงพอใจต่อการทำงาน ซึ่งจะสร้างความสุขในการทำงานเกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานและมีความผูกพันต่อองค์กรอย่างแท้จริง ทุกหน่วยงานต้องการให้ผู้ปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานสูง ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน เกิดความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ต่อองค์กร เกิดความสามัคคีและพลังกลุ่ม เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาขององค์กร และทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อมั่นต่อองค์กรของตนเอง ผลที่ตามมาคือบุคลากรมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะทำงานเต็มความสามารถโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความสุขในการทำงาน รู้สึกมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและรู้สึกผูกพันกับเพื่อนร่วมงานและองค์กร สุขภาพองค์กร จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงระบบสังคมและสภาพแวดล้อมขององค์กร อันจะช่วยให้เกิดการพัฒนางานขององค์กรและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน

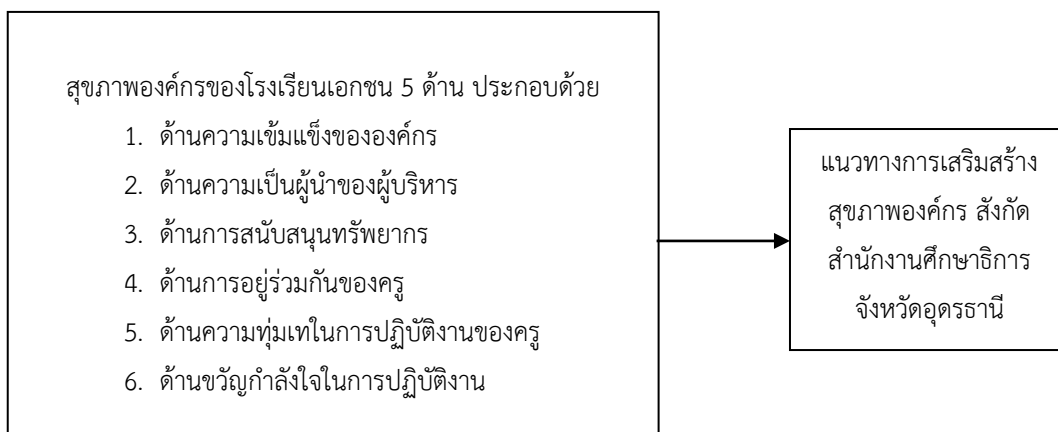
จากเหตุผลดังกล่าวถึง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน หน่วยงานการศึกษาที่จะนำสารสนเทศดังกล่าว ไปปรับปรุงและพัฒนาการสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตลอดจนการบริหารสถานศึกษา นำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ให้มีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาสุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชนใช้รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพองค์กร 6 ด้าน ของฮอยและฟอร์ซิท (Hoy & Forsyth, 1986) และ ฮอยและซาโบ (Hoy & Sabo, 1998) โดยมีกรอบแนวคิดดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี จำนวน 306 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2554) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้
- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาจนถึงปัจจุบันและขนาดของโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
 - ตอนที่ 2 สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 33 ข้อ

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้
- 4.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 - 4.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4.3.3 รวบรวมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 306 ฉบับ ส่งถึงกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการทางทางขนส่งทางอิเล็กทรอนิกส์ และทางเทคโนโลยีดิจิทัล
 - 4.3.4 ติดตามเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ได้รับการตอบคำถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ด้วยวิธีการทางการสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัล

4.3.5 นำข้อมูลจากเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ได้รับมารวบรวม ตรวจสอบความถูกต้องและจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามคืนมาวิเคราะห์ จำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาจนถึงปัจจุบัน และขนาดของโรงเรียน โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.4.2 ตอนที่ 2 สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐานใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือค่า IOC, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี” ในการวิจัยได้สังเคราะห์จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 306 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาไว้ดังตารางที่ 1 และ 2

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูล แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน (306 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	157	51.31
1.2 หญิง	149	48.69
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	121	39.54
2.2 30 – 40 ปี	130	42.48
2.3 41 – 50 ปี	48	15.69
2.4 มากกว่า 50 ปี	7	2.29
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
3.1 ปริญญาตรี	117	38.24
3.2 ประกาศนียบัตรบัณฑิต	146	47.71
3.3 ปริญญาโท	39	12.75
3.4 ปริญญาเอก	4	1.31

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน (306 คน)	ร้อยละ (100.00)
4. ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาจนถึงปัจจุบัน		
4.1 น้อยกว่า 5 ปี	91	29.74
4.2 5 – 10 ปี	97	31.70
4.3 11 – 15 ปี	50	16.34
4.4 16 – 20 ปี	35	11.44
4.5 มากกว่า 20 ปี	33	10.78
5. ขนาดของสถานศึกษา		
5.1 ขนาดเล็ก	16	5.23
5.2 ขนาดกลาง	31	10.13
5.3 ขนาดใหญ่	172	56.21
5.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	87	28.43

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.31) มีอายุ 30–40 ปี (ร้อยละ 42.48) ระดับการศึกษาสูงสุดประกาศนียบัตรบัณฑิต (ร้อยละ 47.71) ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาจนถึงปัจจุบัน 5–10 ปี (ร้อยละ 31.70) และส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ (ร้อยละ 56.21)

2. สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน ผลการศึกษาสุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี

การเสริมสร้างสุขภาพองค์กร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความเข้มแข็งขององค์กร	4.64	0.58	มากที่สุด
2. ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร	4.37	0.63	มาก
3. ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	4.17	0.53	มาก
4. ด้านการอยู่ร่วมกันของครู	4.65	0.66	มากที่สุด
5. ด้านความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของครู	4.63	0.56	มากที่สุด
6. ด้านขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	4.62	0.62	มากที่สุด
โดยรวม	4.49	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สุขภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการอยู่ร่วมกันของครู มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) และด้านการสนับสนุนทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.17$)

6. การอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. สภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่มีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในทุกด้าน รวมถึงความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษา มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนครูมีความรักและสามัคคี สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอย และ ฟอर्थซีท (Hoy & Forsyth, 1986 อ้างถึงในเรวัตร์ ณะบุรงค์, 2558: 21) ที่กล่าวว่า สภาพองค์กร เป็นภาวะการณ์ปฏิบัติงานขององค์กรตามภารกิจ และการได้ตอบสนองการกระทำตามหน้าที่สำคัญของระบบสังคมด้านการปรับตัว การทำให้บรรลุ เป้าหมาย การบูรณาการและการรักษาระบบแบบแผนขององค์กร ทำให้องค์กรมีความพร้อมที่อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่าง ๆ ในระบบสังคมได้อย่างเหมาะสม และพร้อมที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้องค์กรมีการพัฒนาก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน โดยที่สภาพองค์กรยังเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของความสำเร็จหรือประสิทธิผลขององค์กร ได้ด้วย โดยที่องค์กรใดมีสภาพดีจะทำให้การบริหารองค์กรนั้นมีประสิทธิผล สอดคล้องกับหยาดอัมรินทร์ ศิริขันธ์ (2565: 23) ที่กล่าวว่า สภาพองค์กร หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจและความ รับผิดชอบของบุคคลที่ร่วมกันปฏิบัติภารกิจของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีความพร้อมที่จะอยู่ ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถจะปรับปรุงหรือ เปลี่ยนแปลงเพื่อให้โรงเรียนนั้นคงอยู่ได้ท่ามกลาง ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของฮอยและเฟลด์แมน (Hoy and Feldman, 1987 อ้างถึงใน ณีภูธรธินิน โพธิ์พวง, 2558: 23) ที่กล่าวว่า สภาพองค์กรตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของความสำเร็จหรือประสิทธิผลขององค์กร องค์กรใดมีสภาพดีก็จะทำให้การบริหารองค์กรนั้นมีประสิทธิผล องค์กรใดมีสภาพไม่ดีก็จะทำให้การบริหารองค์กรนั้นไม่มีประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยของนวลใจ โยลัย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับสภาพองค์กรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี พบว่า สภาพองค์กรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาลาวัดย์ เพิ่มสุขรุ่งเรือง (2559: 141) ที่ศึกษา การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อสภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า สภาพองค์กรของสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สภาพองค์กรของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.37$) และด้านการสนับสนุนทรัพยากร ($\bar{X} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังมีความเป็นกันเองกับผู้ปฏิบัติงานน้อย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างความเป็นกันเองเพื่อสามารถชักจูงบุคลากรให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอยและซาโบ (Hoy and Sabo, 1997 อ้างถึงใน กรรณิการ์ เฟื่องประยูร, 2555) ที่กล่าวว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (Collegial Leadership) หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่แสดงถึงความสัมพันธ์ ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่เสริมสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ทำงานร่วมกันด้วยความไว้วางใจ ให้ความเคารพกันอย่างสนิทสนมเป็นกันเอง ชักจูงกระตุ้นให้ปฏิบัติตามปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นภาระหน้าที่อีกอย่างหนึ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหาร หรือหัวหน้างาน เพราะผู้บริหารต้องอำนวยความสะดวกให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับทิวรรณพิมพ์ หนุมงกุฏ (2557: 32) ที่กล่าวว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนจะดำเนินการในโรงเรียนให้ได้ ประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมาย วิธีการทำงาน ขั้นตอน ระยะเวลา สถานที่และอุปกรณ์ แล้วให้ผู้ตามรับไป

ปฏิบัติงานเป็นช่วง ๆ ต้องชี้แจงเกลี้ยกล่อมให้ปฏิบัติงานตามที่กำหนด อำนวยความสะดวกในการทำงานทุกอย่าง ช่วยเหลือและแนะนำอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้ผู้ตามซักถามปัญหาอย่างเต็มที่ ผู้ตามสามารถสื่อความหมายกับผู้นำหรือกับเพื่อนร่วมงานโดยสะดวก ให้ขวัญกำลังใจกับผู้ตามทุกครั้งทำงานสำเร็จ ในบางครั้งผู้นำอาจขอข้อมูลหรือความคิดเห็นจากผู้ตามเพื่อกำหนดเป้าหมาย วิธีการให้ทำต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอย และ ฟอर्थซีท (Hoy and Forsyth, 1986 อ้างถึงใน เรวัตร์ งามบุรงค์, 2558) ที่กล่าวว่า ความสามารถของผู้บริหารในการจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรและนักเรียน เมื่อองค์กรกำหนดเป้าหมายขึ้นแล้ว ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจว่าจะทำอย่างไรหรือจะมีวิธีการใดคือ เน้นที่จะทำให้องค์กรไปสู่เป้าหมายให้ได้ องค์กรจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทั้งหลายร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วย เงิน วัสดุ คน สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนต่าง ๆ ซึ่งนับว่าปัจจัยในด้านต่าง ๆ ขององค์กรนั้นมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนของงานในชนิดต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี แสนสุข (2560) ได้ศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 265 คน ผลการวิจัย พบว่า สุขภาพองค์กรของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความเข้มแข็งขององค์กร ด้านขวัญและกำลังใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมุ่งเน้นเป้าหมาย ด้านความสามัคคี ด้านการใช้อำนาจ ด้านการใช้ทรัพยากร ตามลำดับ

7. สรุปและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.1 ควรนำองค์ประกอบสุขภาพองค์กรของโรงเรียนไปศึกษาต่อในรูปแบบการวิจัยกรณีศึกษาในโรงเรียนเอกชน เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสู่โรงเรียนสุขภาพต่อไป

7.2 ควรนำองค์ประกอบสุขภาพองค์กรไปศึกษาต่อในรูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี เพื่อหารูปแบบการบริหารจัดการสุขภาพองค์กรหรือแนวทางของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาอื่นต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.สำนักงาน. (2563). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564**. กรุงเทพฯ:

เอกสารอัดสำเนา.

ชวนชม ชินะตังกูร และคณะ. (2560). ความสุขในการทำงานของบุคลากรการศึกษา สังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**, 9(2); 26-39.

โชติกา แสงอรุณ. (2560). แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและแรงจูงใจในการทำงานของครูที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

ณัฐธินัน โปธิ์พ่วง. (2558). สุขภาพองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นวลไย โยลัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. นิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 4 หน้า 49
- เรวัตร์ งามบุรงค์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ลาวัณย์ เพิ่มสุขรุ่งเรือง. (2559). การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราดบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วรรณพิมพ์ หนูมงกุฎ. (2557). สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่ จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัด สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เสาวนีย์ ชาญกล้า. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาตราด. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีลยา อนันต์สารโสภณ. (2560). สุขภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย บูรพา.
- หยาดอัมรินทร์ ศิริจันทร์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การของสถานศึกษากับความทุ่มเท ในการปฏิบัติงาน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- Hoy, W. K., & Forsyth, P.B. (1986). *Effective supervision: Theory Practice*. New York: Random House.
- Hoy, W.K. & Sabo, J.D. (1977). *Quality middle schools: Open and health*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.